

В. В. Компанієць

«THE GREAT RESET» ОСВІТИ: НАСЛІДКИ ТА МОЖЛИВА АЛЬТЕРНАТИВА

Будь-які соціально-економічні системи, спільноти та організації, у т.ч. в галузі освіти, це, насамперед не техніка, споруди чи технології, а люди, що мають певну культуру, мораль, знання та навички. Саме від людини як особистості залежить стан всіх сфер життя. Формується людина переважно в родині та системі освіти і від них залежить чи стане вона особистістю, чи ні.

Сучасний світ зі всіма його системами знаходиться у каскаді біфуркацій, який може закінчиться дуже трагічно. І в причинах цього не останнє місце займає освіта, яка, на жаль, стала жити за законами капіталістичної системи і в гонитві за доходами та рейтингами викинула на узбіччя особистість викладача та студента. І, як наслідок, поступово втратила свій справжній сенс – формування особистості та професіонала.

Взагалі освіта є найміцнішим важелем змін – змін культури, політики, соціально-економічної системи. Це підтверджує і історичний аналіз, і сьогодення.

Вітчизняна культура, освіта та виховання історично були спрямовані на те, щоб особистість формувала цінності та поведінку, отримувала знання та навички протягом життя, розуміючи сенси крізь призму соціокультурних домінант. Тому особистість, сформована у вітчизняній культурі та загартована непростими історичними випробуваннями, вмiла цінувати життя, інших людей, отриманні знання, працю, освіту, тобто нематеріальні цінності. Це позитивно впливало на розвиток суспільства, країни.

Наразі система освіти існує в агресивному середовищі, що вже тривалий час формує хибний світ задзеркалля та розлюднює людину. Процес «великої перебудови освіти» – «the Great Reset» та створення розлюдненої людини

триває вже не один рік, але його прискорення для вітчизняної освіти відбулося з часів короно-кризи.

Перший етап побудови задзеркалля характеризувався «створенням» спотворених цінностей та доміант особистості. У молодих поколінь поступово формувалось прагнення до комфорту, грошей, задоволень, зайвих благ, поряд із прагненням усунення від неприязностей, проблем, людей, яким треба служити, від важкої праці й від якісної освіти, яка потребує такої праці.

Другий етап – це перехід до віртуальної та тривожної, керованої людини, що втратила сенс життя та себе.

Використання соціальних технологій, зокрема, відкриття вікон Овертона призвело до зміни цінностей життя на цінності смерті, до стирання духовності, совісті та моральності, творчості та інтелекту, самосвідомості. Занурення у віртуальний світ – до руйнівних змін в когнітивній, вольовій, емоційній сферах психіки людини.

В економічній сфері задля максимізації прибутків нові технології дали «зелене світло» на використання одного із головних ресурсів людини – її уваги. В науковому просторі навіть сформувався відповідний термін – «економіка уваги». Високотехнологічні компанії збирають максимально можливі дані про людину і створюючи її цифровий портрет, експлуатують отриманні знання задля використання уваги, часу, грошей, думок та емоцій людини у власних економічних чи політичних цілях. Одним із високоприбуткових видів бізнесу є ігровий, який дуже швидко розвивається з розвитком цифрових технологій, але теж віднімає у своїх споживачів не тільки гроші, але й увагу, час, емоції та когнітивні ресурси.

Але увага, час – це обмежені ресурси, і якщо молода людина віддає їх у віртуальний простір, то вона вже втратила їх відносно свого розвитку, отримання якісної освіти.

Ці процеси роблять молоду людину слабкою, тривожною, такою, що поступово деградує, втрачає сенси буття. І процес деградації, на жаль, стосується майже усього соціуму. Відбувається загальне падіння в соціумі рівня

компетентності та освіченості: середньостатистичного політика, вченого, представника сфери освіти, споживача, обивателя. Так, результати досліджень навичок дорослих (25-65 років), які були проведені Організацією економічного співробітництва та розвитку у 31 країнах світу, показали, що у сучасному світі спостерігається спад освітнього рівня та професійних навичок людства [1]. Про це, зокрема свідчить помітне погіршення рівня грамотності, базових математичних умінь і професійної компетентності людей.

Негативні когнітивні зрушення, викривлення, а також моральна сліпота стають у тому числі наслідком значного зниження можливості верифікації інформації. Це, в свою чергу, результат величезного зростання інформаційного потоку, зокрема, політичних, наукових публікацій (які неможливо вивчити), нових відеоблогів, до яких завдяки можливостям Інтернету є доступ більшості, застосування новітніх технологій, що спотворюють реальність або створюють реальність, якої немає (перевірка може бути зроблена лише фахівцем).

Можливо стверджувати, що в майбутньому, по причині деградації освіти, навик аналітичного мислення та верифікації інформації буде наявним лише в тих, хто на професійній основі займається дослідженнями, та в тих, хто отримує дуже якісну освіту.

Швидкозмінне життя, прозоре (гаджет знає все), гібридне спілкування (вчитель може не знати, чи слухає його віртуальний учень, чи – ні, людина іноді не знає з ким вона спілкується з реальною людиною або ботом) змінює цінності, базові етичні норми, смисли. Етичні норми вмирають: вони не регулюють поведінку більшості людей сучасного суспільства, нормою стає право сильного (сильних), девіантна поведінка.

Суспільство дедалі більш кастомізується за різними ознаками: фінансовою, ресурсною, освітньою, цифровою. Незабезпечені випадають із світу. Технології вимикають з життя безліч людей, зростає безробіття та формується прекаріат, а для того, щоб забезпечити існування людям, що випали із нового світу, пропонують базовий дохід. Тому, не диво, що велика частина молоді вважає пріоритетними набуття розвинутих цифрових навичок, а не

вміння логічно, критично, творчо та системно мислити, що формується досить довго при вивченні як природничих, так і гуманітарних наук.

Зростання психологічного, когнітивного та інформаційного навантаження поряд зі зниженням духовно-морального та інтелектуального рівня, психічного та фізичного здоров'я молодого покоління – ось ті ножиці, що розрізають якісну освіту поряд із зустріччю немотивованого виснаженого студента та немотивованого виснаженого викладача.

І найсучасніші зміни. На думку автора, для розуміння майбутніх векторів розвитку людини, освіти, соціально-економічних систем, необхідно уважно, на основі духовно-моральної парадигми, цінностей гуманізму проаналізувати документи, які були прийняті на Самміті майбутнього у Центральних установах Організації Об'єднаних Націй 22 та 23 вересня 2024 року. Це: «Пакт заради майбутнього» з відповідними додатками «Глобальний цифровий договір», «Декларація про майбутні покоління» [2]. Стислий висновок автора щодо відповідних документів стосовно предмету цієї публікації – це прискорений тренд формування «глобального цифрового простору», цифрової «освіти» та цифрової «людини».

Отже, сучасний світ, система освіти, людина взаємопов'язано та стрімко змінюються, на жаль, у бік деградації.

Чи можливо змінити ситуацію? На нашу думку, майже ні. Особливо після вимушеного занурення освіти у віртуальний простір. Процес кастомізації освіти й надалі буде продовжуватись.

Тому наразі мова повинна йти лише про створення острівків якісної освіти, які можуть стати точками майбутнього зростання при зміні ситуації в глобальному середовищі.

Вивчення кращих зразків вітчизняного та західного управління, соціокультурних традицій виховання особистості, дозволило автору обґрунтувати концепцію психологічної моделі управління та зміни будь-якої соціально-економічної системи через зміну цієї психологічної моделі та

формування критичного управлінського потенціалу [2]. Цей же підхід можливо застосувати і для освіти.

Актуальна мета сьогодення – це формування критичного освітнього потенціалу та моральних лідерів освіти, які будуть мати іншу, у порівнянні із домінуючою, психологічну модель освіти. Її основні складові: бачення мети, завдань, засобів, пріоритетів та складових освіти, основних освітніх настанов; бачення особистості, характеристик керівника, викладача та учня та їх ролі в освітньому процесі. Її змістовні компоненти, які по суті були притаманними вітчизняній моделі освіти і її кращих зразках: вчити шукати сенс та прагнути до вищих цінностей; любити читати, думати, розуміти сенс, вчитись, досліджувати; спілкуватись, доносити свої думки до інших; вчити аскетизму у споживанні усього, доброчесності та відповідальності; вчити бачити свої недоліки і не сумувати, терпіти і упокорюватися, задовольнятися малим, бути вдячним, протистояти конформізму, служити іншим. Не процеси та показники, а людина повинна бути метою та результатом.

На нашу думку, освіта повинна сприяти формуванню в особистості головних домінант та якостей, що допоможуть молодій людині залишатись в цьому складному світі людиною, створити родину, мати близьких та роботу.

І в освітян, і в тих, хто навчається повинні сформуватись домінанти на совісті та на іншому, на дослідженні та творчості.

Домінанти людини формуються тривалий період і їх дуже важко змінювати. І якщо в молодого покоління вже сформувались домінанти на собі, на задоволеннях та грошах, на бездумному, поверховому споживанні великої кількості інформації, їх деструктивно зламувати ззовні. Свої домінанти і наслідки життя за ними людина повинна усвідомлювати і змінювати сама. Але моральні освітні лідери повинні пояснити як формуються та працюють певні домінанти, можуть показати приклад та шлях до створення позитивних домінант.

Надання знань та формування навичок, компетенцій має відбуватись на двох рівнях – системному – це парафія освітян та прикладному – парафія

практиків. Співпраця освітян та практиків має бути постійною та узгодженою: якщо фундамент закладають освітяни, професійні навички формуються спільно з практиками; відбувається це відповідно до гнучкої режиму співпраці на протязі тривалого періоду з урахуванням постійної необхідності отримувати додаткові навички та знання. Дорослі мають вчитися постійно. І тому проблемні, світоглядно-професійні лекції для керівників та професіоналів повинні стати одним із критеріїв якісної освіти.

Висновок. Отже, сучасний світ, система освіти, людина взаємопов'язано та стрімко змінюються, на жаль, у бік деградації. Процес кастомізації освіти й надалі буде продовжуватись. Тому мова повинна йти про створення острівків якісної освіти, які можуть стати точками майбутнього зростання при зміні ситуації в глобальному середовищі. Актуальна мета сьогодення – це формування критичного освітнього потенціалу та моральних лідерів освіти, які будуть мати іншу, у порівнянні із домінуючою психологічну модель освіти. Важкі випробування дають шанс переоцінити цінності, змінитись самому та змінити світ.

Список бібліографічних посилань

1. OECD, (2024). *Do Adults Have the Skills They Need to Thrive in a Changing World?* [online]. Available at: https://www.oecd.org/en/publications/2024/12/do-adults-have-the-skills-they-need-to-thrive-in-a-changing-world_4396f1f1.html [Accessed 10 Dec. 2024].
2. (2024). *Pact for the Future, Global Digital Compact and Declaration on Future Generations* [online]. Available at: https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/soft-pact_for_the_future_adopted.pdf [Accessed 8 Oct. 2024].
3. Компанієць, В. В. (2011). Розвиток соціально-економічних систем у духовно-моральному та соціокультурному вимірі. Духовно-моральна соціально-економічна система. У: *Управління розвитком соціально-економічних*

систем у духовно-моральному та соціокультурному вимірі. Харків: УкрДАЗТ, ч. 1, 305 с.

References

1. OECD, (2024). *Do Adults Have the Skills They Need to Thrive in a Changing World?* [online]. Available at: https://www.oecd.org/en/publications/2024/12/do-adults-have-the-skills-they-need-to-thrive-in-a-changing-world_4396f1f1.html [Accessed 10 Dec. 2024].
2. (2024). *Pact for the Future, Global Digital Compact and Declaration on Future Generations* [online]. Available at: https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/soft-pact_for_the_future_adopted.pdf [Accessed 8 Oct. 2024].
3. Kompaniyets', V. (2011). Rozvytok sotsial'no-ekonomichnykh system u dukhovno-moral'nomu ta sotsiokul'turnomu vymiri. Dukhovno-moral'na sotsial'no-ekonomichna systema [Management of the development of socio-economic systems in the spiritual-moral and socio-cultural dimension. Spiritual-moral socio-economic system]. In: *Upravlinnya rozvytkom sotsial'no-ekonomichnykh system u dukhovno-moral'nomu ta sotsiokul'turnomu vymiri* [Development of socio-economic systems in the spiritual-moral and socio-cultural dimension.]. Kharkiv, UkrDAZT, part 1, 305 p.

Компанієць Вікторія Віталіївна. «The Great reset» освіти: наслідки та можлива альтернатива.

Сучасна освіта знаходиться у процесі «the Great Reset». Перший етап характеризувався «створенням» спотворених домінант особистості (на матеріальних благах, комфорті, задоволеннях) та руйнуванні цінності праці, цінності іншої людини. Наразі ми знаходимось на другому етапі - переході до віртуальної та тривожної, керованої людини, що втратила сенс життя та себе.

Якісна освіта стає привілеєм, йде процес кастомізації. Тому необхідно зберігати та створювати острівки якісної освіти. Це потребує формування критичного освітнього потенціалу та моральних лідерів освіти, які будуть мати іншу психологічну модель освіти, складові та змістовні компоненти якої подано у публікації. Моральні лідери повинні сприяти формуванню в особистості головних домінант та якостей, що допоможуть залишатись в

складному світі людиною, створити родину, мати близьких та роботу - домінант на совісті та на іншому, на дослідженні та творчості. Людина як особистість та професіонал повинна бути метою та результатом освіти.

Ключові слова: велике перезавантаження, людина, освіта, домінанти, моральні лідери освіти, психологічна модель освіти, критичний освітній потенціал.

Kompaniets Victoria. The «Great Reset» education: consequences and possible alternative.

Modern education is in the process of "the Great Reset". The first stage was characterized by the "creation" of distorted personal dominants (based on material goods, comfort, pleasures) and the destruction of the value of work, the value of another person. Now we are in the second stage - the transition to a virtual and anxious, controlled person who has lost the meaning of life and himself.

High-quality education is becoming a privilege, and the customization process is underway. Therefore, it is necessary to preserve and create centres of high-quality education. It requires the formation of critical educational potential and moral leaders of Education, who will have a different psychological model of education, the components and content components of which are presented in the publication. Moral leaders should contribute to the formation of the main dominants and qualities in the personality that will help them to remain a person in a difficult world, dominants on conscience and on the other, on research and creativity. A human as a personality and a professional should be the goal and result of Education.

Key words: The Great Reset, man, education, dominants, moral leaders of education, psychological model of Education, critical educational potential.